

НАРОДНЫ НОВИНКЫ

КУЛЬТУРНО-СПОЛОЧЕНЬСКИЙ ТЫЖДЕННИК РУСИНИВ СР

р. XVII

ч. 37 – 40

3. октября 2007

ціна 6,- Ск

Жебы ся Русин не ганьбив за свій язык

Мы, Русины, терпиме єднов хворотов. Лем што сьме в сполчности Словаків (при отворію выстав русиньскых малярів, семінарів о русиньскім языку, русиньскых фестівалів), роскollyше ся наше народне усвідомліня до такой міры, же такой маме тенденцію перейти на словенську комунікацію з высвітлінем, жебы нам притомны Словаци розуміли. Дасть ся то похопити, кідь є на акції притомна векшына Словаків, або суть то культурно-сполоченьскы акції словенського характеру, організованы словенськыма культурныма інституціями, але не розумлю справованя нашых Русинів на нашых – русиньскых культурных акціях або в сполчности, де є евідентно перевага русиньского жытельства.

Тот факт свідчить о чутю меншецінності, малого самосвідомліня, ганьбы за свій язык, но много раз є то спрічинене і недоконалым знанєм материньского языка, што выкликує у бісідуючого чутя неістоты в русиньській комунікації. Суть то, самособов, асімілячны причіны, де під впливом словенського языкового оточіння Русины переходять у своій денній комунікації на словенський язык і так страчають русиньскы комунікачны способности. А треба повісти, же многы Словаци внимают Русинів як „другокласну“ народностну меншину, з нижшым ступнем культурного розвитку, з языком, котрый є немодерный, може і збыточный, як ся высловив на адресу своїх русиньскых вірників еден прословенський священник. Бо ту предці платить правило: „На Словенську – по словенський“ Так ся Русины ганьблять, затають своє походжіння, поєдны ся снажать быти векшыма Словаками як самотны Словаци. На пути к народному усвідомліню нас Русинів чекать іщі предовга путь, многыма спохыбнёвана, одмітована. Без вучованя русиньского языка в школах, без церкви, котра бы підпорвала своїх русиньскых вірників, без народностного радія, телевізії, але і особной статочности, ку котрій бы мали вести родічі своїх дітей, не буде мож двигнути народну свідомість Русинів до такой міры, жебы Русин зівстав Русином все і всягды.

Др. Петро КРАЙНЯК,
Пряшів.

• III. Міжнародный конгрес русиньского языка у Кракові ся зачав 13. септембра 2007 вернісажов першой выставки русиньскоязычных книжок, котры вышли в роках 1989 – 2004, доповнено фаребными фотографіями з акцій споєных з русиньським языком і літературов. Кураторков книжкової часты выставки была одборна працівнича Штатной научной бібліотеки в Ужгороді Лариса Ільченко (перша зліва), ведно з нєв ся к участникам на выставці приговорили Др. Олена Дуць-Файфер (главный організатор конгресу), председа Світової рады Русинів (СРР) проф. Павел Роберт Маґочій і заступця директора Ягелонської бібліотеки, де є експозиція выставки, Др. Андржей Обремскі. На другый день ся зачав языковий конгрес, на яким, окрем інших, із своїма рефератами выступили і одборници з окремих сфер со Словенська: (зверху справа) проф. Падр. Юрій Ванько, Др. н., (долів зліва) Мгр. Алена Блыхова, о. Теліц, Франтішек Крайняк, Падр. Кветослава Копорова і доц. Падр. Василь Ябур, к. н., котрый ведно з автором і сполуавтором высше 20 русиньскых пореволючных учебників Яном Грибом зо Словакії із рук председа СРР П. Р. Маґочія перевзяли нову Премію Кіріла і Мефодія за розвиток русиньского языка у формі бронзової plakety і фінанчній одміны з Фонду Штефана Чепы при Торонтській університі.

В Кракові був у днях 13. – 16. септембра 2007 III. Міжнародный конгрес русиньского языка

РУСИНСЬКЕ КОЙНЕ – УТОПІЯ?

Світовый конгрес Русинів, Педагогічна академія в Кракові, Фундація на підпору лемківской меншини „Рутеніка“ в Польщі были главными організаторами III. Міжнародного конгресу русиньского языка, який у просторах спомянутой академії був од 13. до 16. септембра 2007 року.

Перед 15 роками ся одбив перший міжнародный русиньський научный языковий форум у Бардіовських Купелях – ку кодифікації русиньского языка, де были прияты засады, же за основу русиньского языка треба взяти живый народный русиньський язык, же ся буде поужувати азбука і мають ся розвивати штандарты русиньскых языків в окремих країнах. В 1999 році ся одбив II. Міжнародный конгрес русиньского языка в Пряшові, де ся конштатовав ренесанс русиньского языка і главнов темов была приправа публікації *Русиньскый язык* в едіції „Najnowsze dzieje języków słowiańskich“, котра наконець вышла (Opole: Uniwersytet Opolski – Instytut Filologii Polskiej, 2004, 2. выдання 2007, 476 стор.). Од 1989 до 2004 року было выдано высше 260 русиньскых періодичных і неперіодичных выдань, в многых країнах ся учить русиньський язык, він ся хоснує в церкві, в радю, в телевізії.

Конгресу передовала выставка сучасных русиньскоязычных выдань, котрой вернісаж была 13. септембра 2007 у просторах знамой Ягелонської бібліотеки в Кракові і де до 12. октября 2007 є выставлено коло 250 титулів выданных творів у русиньскім языку за послідніх 15 років. Выставка была збогачена фотопортретами в животній великості вшиткых дотеперішніх лавреатів Премії Александра Духновича за русиньську літературу, фотографіями з літературных русиньскых акцій і з навчаня русиньского языка в окремих країнах. Кураторами выставки были Александр Зозуляк (за фотографічну часть) і Лариса Ільченко (за книжкову часть).

На III. Міжнародный конгрес русиньского языка до Кракова было позваных 40 учітелів і директорів школ із семох країн, де ся учить русиньський язык. Який був єго ціль? Проф. Павел Роберт Маґочій у своїм вычерпнім вступнім рефераті конштатовав належну уровень окремих приятых штандартів русиньского языка, котры были кодифікованы по році 1989: у р. 1995 на Словенську а р. 2000 у Польську, але і перебераня слов із штатных языків, як і то, же на Підкарпатській Руси не був приятый єдотный штандарт языка, є там пару варіантів, котры ся шырше не хоснують, а в дакотрых країнах панує офрографічний хаос. Як дале увів, треба зробити вшытко про то, ай ді-

пломатічны крокы, абы прияты штандарты нашли свою шыроку підпору і жебы проблемы коло языка дати на праву міру. Він високо оцінив Педагогічну академію в Кракові, де ся учить лемківський язык (Олена Дуць-Файфер). Академія прихилила конгрес під свою стріху, дала єго участникам страву і уквартелєваня, за што їй треба щіро подяковати.

Як повів перший день конгресу (14. 9. 2007 р.) проректор Педагогічної академії у Кракові проф. Др. габ. Тадеуш Будревіч, є про нєго чєствє привітати вшыткых участников русиньского языкового конгресу на території Педагогічної академії, бо ту ся учить лемківський язык, а задачов академії є підпорвати розвиток і русиньского языка. Як підкреслив, він сам ся займає лемківськы літературы. Вєра Сандовіч-Бонковска за надацію „Рутеніка“ высловила радость з того, же конгрес ся організує в Польську, де споминана надація выдывать книжки про лемківскы діти, учебники і под.

В тот день ку темі *Штатут русиньского языка од II. Міжнародного конгресу русиньского языка в 1999 р. очами знамых славістів* прозвучало пять рефератів. Окрем споминаного академіка, проф. Др. П. Р. Маґочія з Торонтської універзиты в Канаді, выступили по своїма рефератами проф. Др. Юрій Ванько, др. н., на тему *Формованя койне з літературных штандартів*, і проф. Др. Роберт Ротштейн із США, який говорив на тему *Романьскы і нероманьскы алфавіты в модернім світі*. Проф. Стефан Пю зо Шкотська представив проблематіку заводжованя чуджіх слов до літературных языків. Він то продемонштровав на книжці Марії Мальцовской *Зелена фатаморгана*. Вызначный славіста проф. Др. Александр Дуліченко, др. н. з Естонії говорив на тему *Пережытя мікроязыків у модернім світі*. Він уваджать таких 18 языків, з котрых много має свою кодифікацію, міджі нима і карпаторусиньскый, який заділює до категорії розвиваючых ся языків. Языкознатель ся дотулив і етічного, і языкового сепаратізму, котрого ся боять великы языки. Він то поважує за звеличованя, а тот процес треба анализувати.

Далшов темов, котра ся розоберала на конгрєсі, была тема *Актуалны проблемы русиньскых кодифікованых варіантів*. Ку тій темі як перший із рефератом выступив проф. Др. габ. Генрік Фонтанскі з Польщі з темов *Актуалны проблемы лемківского языка*, де ся зосередив на шпєцифічності варіантів у лемківскім языку. Доц. Др. Василь Ябур, к. н. із Пряшівской універзиты говорив на тему правил русиньского языка на Словенську, де обернув увагу на зближованя русиньского языкового варіанту на Словенську з

іншыма русиньськыма варіантами. Мгр. Валерій Падяк, к. н. із Підкарпатя на Україні говорив о тяжкій языковій практиці на Підкарпатю, де не є єдності при хоснованю русиньского языка, наперек тому, же ту были створены мінімально три языковы нормы. Проф. Др. Михал Капраль, к. н. із Нїредьгазської высшой школы ся займає актуалнов языковов ситуацію Русинів у Мадярщині, де правильно підкреслив, же не мала бы ся неговати група корінных жытелів Русинів у Мадярщині на укор пришедшых Русинів із Підкарпатя. Старожылы мають свій язык, який треба брати до увагы і виходити з нєго. Іде, главно о жытелів таких сел, як Комлошка і Мучонь. О актуалных проблемах войводиного варіанту русиньского языка в Сєрбії сьме ся дізнали з реферату проф. Др. Юліана Рамача з Новосадської універзиты, який прочітав проф. Др. Михал Фейса.

Ведучім теми *Русиньскый язык в окремих функчных сферах* був проф. П. Р. Маґочій. Проф. Михал Фейса із Сєрбії говорив о русиньскім языку в урядній сфері, Др. Олена Дуць-Файфер ся занимала языком сучасной русиньской літературы в Польщі, Мгр. Александр Зозуляк проанализовав акцептацію нормативности в русиньській публіцистіці на Словенську і підкреслив розбіжності в окремих русиньскых редакціях новинок і часописів на Словенську односно дотримованя кодифікованого русиньского языка. Так само критічно говорила і Падр. Кветослава Копорова з Інституту регіональных і народностных штудій Пряшівской універзиты (ІРНШ ПУ) о языковій уровни перекладів у репертоарі професіонального русиньского Театру А. Духновича в Пряшові, де є мало синонімічных варіантів, часто замірна словакізація текстів і под. О. Теліц, Франтішек Крайняк із Словакії розанализовва русиньскый язык в конфесійных текстах а лінгвістичны проблемы при перекладах із чужозязычной красной літературы простерла перед участниками конгресу Мгр. Алена Блыхова з ІРНШ ПУ.

В суботу, 15. септембра, в тематічній секції *Русиньскый язык в едукачнім системі окремих країн*, котру вела Падр. Анна Плішкова, Падр., ведуча Одділіня русиньского языка і культуры ІРНШ ПУ, выступила Др. Ева Міхна, яка порівновала кашубський язык із карпаторусиньським. Язык є найглавніший про каждый народ. Важна є ту роль родины при формованю языка меншин. Лекторка припустила велику асіміляцію споминаных языків з боку векшинових народів. Інформацію о актуалній ситуації в навчаню русиньского языка і культуры на Словенську подала Падр. Анна Плішкова. Падр. Проф. Др. габ. Януш Гензел із Польщі рефе-

(Закінчення на 5. стор.)

• Міжнародний научний семінар „Языкова культура і языкова норма в русиньскім языку“ 27. септембра 2007 на Пряшівській університеті (ПУ) своїма выступлениями відкрили: (зліва) научний секретар Інституту регіональних і народностных штудій ПУ ПгДр. М. Гавріла, ПгД. і проректорка ПУ про заграничні одношіня доц. ПгДр. І. Ковалчикова, ПгД. В перший день семінара з научными рефератами выступили: (зверху зліва) Мгр. В. Падяк, к. н., ПгДр. А. Плішкова, ПгД., Мгр. Н. Кушко, проф.

Др. М. Капраль, к. н., Мгр. Г. Медеші, Мгр. М. Хомяк і проф. Др. П. Р. Магочій, яких выступленияи зацікавили і наших учителів: (справа) ПгДр. М. Червеноку, Мгр. М. Бакочу, Мгр. А. Мугалёву і Мгр. М. Гая. Другий день семінара зачыся выступлениями: (долов зліва) ПгДр. П. Мікулы зо Секції меншинных культур Міністерства культуры СР, директора Інституту регіональных і народностных штудій (ІРНШ) ПУ проф. ПаедДр. Ш. Шутая, др. н., ведучой Одділія русиньского языка і культуры ІРНШ ПУ А. Плішковой, ПгД. за участі домашніх і заграничных гостів семінара. Наконечь семінара было перше засідання обновленої Інтеррегіональной рады русиньского языка, якого ей члени ся сфотографовали на памятку, а то: (долов справа) В. Ябур, М. Лявинець, Г. Медеші, М. Капраль, А. Плішкова (зволена на тім засіданні за координатора рады), М. Хома, В. Падяк, і С. Пю.

Языкова культура і языкова норма в русиньскім языку

Научний семінар під уведенням назвов 27. – 28. септембра 2007 у високошкольскім ареалі Пряшівської університету зорганізував Інститут регіональних і народностных штудій ПУ в Пряшові з фінансовою помічю Міністерства культуры Словенської републики і Фонду Штефана Чепы при Торонтській університеті в Канаді. Семінар був заміряний на проблематику функціонування русиньского списовного языка на Словенську і в остатніх країнах, де Русини жыють як народностна меншина і де хоснують свої варианты русиньского языка в розлічных сферах – в Сербську і Хорватську, в Польську, Мадярську і на Україні.

Проект приправити семінар з языков проблематиків на споминанім інштуті, і конкретно на Одділію русиньского языка і культуры ІРНШ ПУ, возникнув з потреби систематичніших і шырших дискусій о проблемах списовных вариантов русиньского языка і о проблемах языковой культуры практичного хоснования списовного языка окремими поужывателями, самособов з акцентаций на русиньскій вариант у Словакії. Цілем першого проекту было представити актуалны языковы проблемы словенського варианту русиньского языка не ізоовано, але в цілорусиньскім контексті, представити дакотры можности рішіня тых проблемів у других вариантах і інспіровати ся ефективними способами, котры бы ся дали практично схосновати і в нас. А так само указати пути, через які бы ся дав реалізувати процес зближованя окремых вариантів, о чім ся зачало зась дискутовати на базі предложеного Мгр. В. Падяком, к. н. з Ужгорода прикладу койне (переклад тексту книжки „Народ нивидки, ілюстрована історія карпатських русинів“ автора П. Р. Магочія) на III. Міжнароднім конгресі русиньского языка в Кракові (13. – 16. 9. 2007), на котрім была обновлена ай робота Інтеррегіональной рады русиньского языка. З рішіня краківського языкового конгресу логічно выплинув еден з практичных цілів про пряшівський семінар – скликати засідання містной языковой рады, яка од року 2000 діє як порадный орган при ІРНШ ПУ, і зоставити план работы, який бы мав корешпондovati тиж з цілорусиньськими інтересами, представленными в Резолуції краківського языкового конгресу.

У згоді зо становленими цілями проекту був побудований і програм научного семінара під назвов **Языкова культура і языкова норма в русиньскім языку**. Семінар отворили вступним словом **научний секретар ІРНШ ПУ ПгДр. Марек Гавріла, ПгД. і проректорка ПУ про заграничні одношіня доц. ПгДр. Івета Ковалчикова, ПгД.** Вступний реферат о діяльності інштуту в роках 1999 – 2007 і русиньского одділія в ёго рамках прочітала ведуча одділія ПгДр. Анна Плішкова, ПгД., яка представила історичний контекст возникну інштуту до року 1998, сучасну ёго позицію в рамках Пряшівської університету і указала на роль інштуту в розвитку школства, окреме високошкольської освіти, Русинів в СР, представила активіти Одділія русиньского языка і культуры в сфері старостливости о язык і участь ей робітників у научных проектах, а накреслила тиж дакотры перспективы того одділія, які суть звязаны в першій ряді з реалізацій високошкольського штудійного програму русиньскій язык і культура в комбінації предметів на ПУ.

Першу часть програму семінара отворив **професор Торонтської університету Др. Павел Роберт Магочій** – новим поглядом на кодифікацію русиньского языка в Словакії. Выкреслив факты, внаслідку яких дошло ку кодифікації языка і вказав на місто окремых осіб і субектів в тім процесі. **Мгр. Надія Кушко з Торонтської універ-**

зиты говорила о літературных штандартах русиньского языка в історичнім контексті і в сучасній ситуації. Далшы выступленияи з окремих країн были заміряны на проблемы функціонування русиньских языковых вариантів, а то: у Сербії – з рефератом **професора Др. Михайла Фейсы з Новосадської університету** о правописных проблемах і корекціях Правописного словника Миколы М. Кочіша выступила **Мгр. Гелена Медеші**; в Польську – з рефератом **професора Др. габ. Генріка Фонтаньского зо Шлезькой університету в Сосновці** выступила **Мгр. Мірослава Хомяк**; в Україні – о языковій ситуації на Підкарпатській Руси говорив **Мгр. Валерій Падяк, к. н. з Выкумного центра карпатістики в Ужгороді**; і в Мадярську – о замірах кодифікувати свій вариант русиньского языка говорив **Др. Михал Капраль, к. н., професор Нїредьгазькой вышшой школы**.

Друга часть семінара была присвячена функціонуванню русиньского списовного языка на Словенську із часточным теоретичным і практичным заміряням на зближованя окремых русиньских языковых вариантів, о чім у своїм рефераті говорив главно **Доц. ПгДр. Василь Ябур, к. н. з ІРНШ ПУ**, котрий ся заміряв на можности зближованя в першій ряді в ровині графіки і орфографії. Проблематиків перебераня чуждих слов до літературных штандартів і цілково іншоязычними впливами на русиньскій язык ся занимали у своїх рефератах **професор Сент-Ендрюської університету в Шкотську Др. Стефан Пю і Мгр. Алена Быхова з Одділія русиньского языка і культуры ІРНШ ПУ**. На конкретных прикладах порушования нормативности русиньского языка і культуру речі выбранных медій у своїх рефератах представили: **професор ПгДр. Йосиф Сіпка, ПгД. з Інштуту русістики, україністики і славістики ФФ ПУ**, далє **Мгр. Александер Зузуляк, шефредактор Русина і Народных новинок** – на прикладах друкованого слова в рамках публіцистичної сфери, і **ПгДр. Кветослава Копорова з Одділія русиньского языка і культуры ІРНШ ПУ** – на прикладах говореного слова у выбранных песах професіонального Театру А. Духновича в Пряшові.

В другий день семінара было на Пряшівській університеті засідання **Языковой рады як порадного органу ІРНШ ПУ**. На засідання были позваны репрезентанты выштыких медій, котры в Словакії практично хоснують русиньскій списовный язык і суті відповідны за їх языкову редакцію, але і гості з Мадярська, України, Сербії, Хорватська і ін. Добісидовали ся, же в будучности ся буде рада сходити в ужшій і в шыршій зложіно: в ужшій зложіно суть люде, які ся з теоретичного боку займають русиньським языком, а в шыршій суть заступлены і репрезентанты медій відповідны за їх языкову сторону. Інтерес о сполочны засідання проявили і заграничны гості, главно з Мадярська і України.

Научний семінар присвячений культурі русиньского языка був першым зо серії семінарів, які ІРНШ ПУ планує в будучности організувати систематично. Окрем языка, поступно темов далшых з них бы мали література, культура, історія і іншы аспекти жывота Русинів. З того научного семінара з підпоров МК СР до кінця рока 2007 буде выданий зборник рефератів.

А.П.

Зложіня **Языковой рады** як порадного органу Інштуту регіональных і народностных штудій Пряшівської університету:

УЖШЫЙ КРУГ (лінгвісты):

ПгДр. Анна Плішкова, ПгД. (координатор), доц. ПгДр. Василь Ябур, к. н.,

Резолуція із III. Міжнародного конгресу русиньского языка, Краків, 13. – 16. 9. 2007

АКТУАЛНЫ ПРОБЛЕМЫ РУСИНЬСЬКИХ КОДИФІКОВАНЫХ ВАРИАНТІВ:

1. До IV. Міжнародного конгресу русиньского языка кодифікувати літературный язык на Підкарпатській Руси (теперішня Закарпатська область України) і зачати работы на зномованню літературного языка Русинів у Мадярську.

2. Кодифікованы варианты русиньского языка розвивати на принципі лексичной поліваріантности і зо захованєм специфічных знаків (фонетичных, морфологічных, синтаксичных, словотворных і под.) карпатських русиньских діалектів.

РУСИНЬСЬКИЙ ЯЗЫК В ОКРЕМЫХ ФУНКЦІОНАЛЬНЫХ СФЕРАХ:

3. Старати ся в конкретных функціональных сферах русиньского языка дотримувати прияти правила орфографії і орфоєпії. З тим цілем організувати языковы конзултации русиньских лінгвістів з робітниками окремых сфер, хоснуючих списовный русиньскій язык в писмовій (друкованій медіі, вебсайты) і устній подобі (театер, радіо, телевізія).

4. Выдати синонімічны і перекладовы словники в окремых вариантах русиньского языка про розлічны сферы поужываня того языка.

РУСИНЬСЬКИЙ ЯЗЫК В ЕДУКАЦІНІМ СІСТЕМІ ОКРЕМЫХ ШТАТИВ:

5. З цілем підвишіня уровни навчання і росшыріня кількості клас, респ. школ, з навчанєм русиньского языка заміряти ся на мотивацію к выучованню русиньского языка:

а) **школярів** – через доступны масмедіі, главно через ествуючі або і через новы – спеціалізованы – інтернетовы сторінки заміряны на выучованя русиньского языка; через організуваня олімпіад з русиньского языка і русиньских культурно-історичных реалій; через выдаваня зборників школярських работ, через выдаваня аудіо- і відеозаписів із правилнов высловностів у кождім варианті русиньского языка;

б) **родічів** – через прямиий контакт з нима і систематичну освітню роботу з цілем пересвідчіти їх о по-

требі їх дітей учіти ся язык предків; в) **учителів** – через організуваня інтеррегіональных методічных семінарів, взоровых годин русиньского языка і культуры; через выдаваня про них методічных матеріалів в ествуючій русиньскій пресі, респ. в спеціалізованім русиньскім педагогічнім часописі, якого бы были сполучворцями; через інтеррегіоналну выміну учителів і штудентів русиньскій язык (Пряшівська універзіта, Ягелонська універзіта, Новосадська універзіта, Нїредьгазька высша школа).

6. Створити інтеррегіоналну раду учителів і кождорічно організувати інтеррегіоналны учительскы конференції.

ЗАДАЧА СТОРІННЯ ОБЩО-РУСИНЬСКОЙ НОРМЫ:

7. З цілем зближованя окремых списовных вариантів русиньского языка зачати ся занимати створінєм єднотного алфавіту і принципі правопису: властных назв, главно мен, прізвищ, і географічных назв. Створити сполочну норму перепису русиньского языка з азбуки до латиніки, заміряти ся на єй єднотне поужываня в інтернеті.

8. Першыми практичними кроками в створіню койне має бути створіння сполочной научної термінології і сполочного графічного сістему.

ІНТЕРРЕГІОНАЛНА РАДА РУСИНЬСКОГО ЯЗЫКА

9. З цілем ефективного і конструкторного рішання настолених языковых проблемів III. Міжнародний конгрес русиньского языка обновлює роботу **Інтеррегіональной рады русиньского языка**, до котрой были єдноголосно зволены в першій групі лінгвісты-слависты: **проф. Др. Юрій Ванько, к. н., проф. Др. Александер Дуліченко, др. н., проф. Др. Стефан Пю, проф. Др. Роберт Ротштейн і проф. Др. габ. Генрік Фонтаньскі**, а в другій групі за окремы регіоны-країны: **проф. Др. Михал Капраль, к. н. (Мадярщина), Мгр. Валерій Падяк, к. н. (Україна), Мгр. Демко Трохановскій (Польща), проф. Др. Михал Фейса (Сербія), Мгр. Марія Хома (Хорватія) і доц. Др. Василь Ябур, к. н. (Словакія).**

РУСАЛКА

КВАРТАЛНИК ПРО РУСИНЬСЬКІ ДІТИ І МОЛОДЕЖ

3 / 2007

Чоловік і інтернет

Жыеме у світі технічного прогресу. Наше ціле общество є звязане з комунікач- ными технологіями. Дінамічний вивой заперічив, што много людей тій выможености добы ся цалком піддали, а не знають сі без нёй свій жылот представити. Інтернет своїм ужывателям понукать все веце а веце можностей, ці уж дома, або в роботі. Модерный чоловік здобыває інформації глavno зо світа інтернету, котрый є їх жрідлом. Інтернет ся став далшов „грачков“ історії чоловічества. Кідь сі поставиме вопросы : „Чом так потребуєме в днешній добі інтернет, чом нас мать у своїх „віртуалних руках“, як то же нас може овладати“... Може зато, бо є людём на хосен. Помагать шпорити час, коруны і роботу, вытварять ілюзію, же є простором, де чоловік здобыває то, што му в реалнім жывоті хыбить. Зато же уж в днешній добі є доступный, так є і фест небезпечный. Ці інтернет помагать або шкодить, можеме самы посудити на основі выгод і невыгод. Выгоды: чоловік може найти за куртый час і задарьмо най- актуалнішы інформації, котры бы не нашов ани в архіві ці бібліотеці, може сі писати і бісідувати з хоцькым і хоцьколи, може вытварять віртуалны контакты, організовати партнерства на даяких сполочных проектах, може купувати і продавати „он-лайн“, выбавлявати формаліты з урядами... Невыгоды: вытварять ся завіслюсть чоловіка од інтернету, гекеры буряють тайны системи, маніяци выужывають інтернет на успо- коїня своїх потреб, фанатіци пропaгують свої ідеології, агітують і заперічяють взник і проглублёваня ненависти, ксенофобії, но найважніше є то, же тота нова техноло- гія, котру сьме перед пару роками не знали, може наш жылот нелем злегшыти, но і скомпліквати, і так перевышыти нашу гуманость і людськость, а можеме ся дістати цалком до ей заняты.

Марія СМЕТАНОВА, Міджілабірці,
штудентка 5. річника ФФ ПУ

А чія то хыжа?

В нашім русиньскім радію часто чу- єме співанку **А чія то хыжа?**, котра ся стала барз популярнов дякуючі своїй красній мелодії і перфектній интерпретації колективом найліпшых интерпретів русиньскых народных співанок. В посліднім часі є таков облюбенов, же ей часто чуєме і в словеньскых концертах про юбілантів. Мелодія є дуже красна, але ці ся дахто задумав над текстом? Він є до якоїсь міры контр- оверзным і без потрібной логіки. По- дьме го посудити конкретніше. Першы два стопчікы суть в порядку і не вы- кликують ниякы похыбности:

А чія то хыжа стоїть на долині,

Чіс то дівчатко шыє на машині?

Машына черкоче, а дівчатко плаче:

Верний ся мі верний, мій милый козаче.

Але третій стопчік:

Не вернись, не вернись, бо не мам ку кому,

Зохабив єм дівча, а сам не знам кому?

Тот текст выкликує вопрос: Чом зохабив? (Не была му вірна, зрадила го?) А як то, же не знає, кому го зоха- бив? В далшых рядках пісні находиме слова той найвекшой, найупрімнішой і найвірнішой любови:

Як мы ся любили – сухы верьбы цвили,

Як мы перестали – зелены зівяли.

Далше бы было логічно высвітлити причіну одходу козака од своєї милой. Але то не наслідуює. Намісто того нахо- диме дашто, што є про лірічну поезію цалком незвычайне: споїня того най- крашшого в жывоті чоловіка – почутя любви з брыдкостёв, несимпатіов, ба аж одпором:

Як мы ся любили, рыбко моя, рыбко, –

Теперь ся на тебе посмотрири брыдко.

Є то страшный контраст, непри- пустный про лірічну поезію (а она бес-

похыбы лірічнов є). Такой контраст бы пасовав може про сатіру, гуморістичну поезію, але ліріка таке не припущать. Слово „брыдка“, хоць ся і римус зо словом „рыбка“, до ліріки, а уж нияк раз до любовной ліріки не патрять. Не знаю, хто є автором тексту, котрый навывше є і недоповіджений, недовыс- вітлений: Чом ся на дівча, котре козак любив, брыдко посмотрити? Што ся стало? Є груба, або так повів лем зато, же ей уж не любить? Але чом? Жаль, наш вопрос зістав без одповіді... Хотів бы єм знати і погляд співаків той піс- ні, ці они ся даколи задумали над тым текстом. Окрем того, є мі жаль того до- брого, милого і робітного дівчати, ко- тре ся трапить про свою нещастну лю- бов. Не заслужыла бы сі другый текст, в котрім бы дістала можливість бранити ся, доказати свою невину? Наприклад такой:

Не вернись, не вернись, бо не мам ку кому, Бо ты свою ласку уж дала другому.

То ніч не є правда, то тя окламала Тома друга дівка, жебы ты достала.

Моя ласка к тобі была і є вірна, Я люблю лем тебе, щіро і безмірно.

Доказом той нашой великой любви Є тото дїтатко, што у мені росте.

Верний ся мій милый, я плачу і прошу Ку мні і ку тому, што під сердцем ношу.

Не плач, бо я хочу з тобов вєдно быти,

На наше дїтатко з тобов ся тішыти.

ПгДр. Павел СІЧКА,
Снина

• О можностях навчання русиньского языка у їх школі, далшого штудія того языка на Пря- шівській універзиті і уплатніню ся в далшій жывоті по абсолвованю тых штудій першокласни- кам Педагогічної і соціалной академії у Пряшові розповіли: ведуча Одділіня русиньского язы- ка і культуры Інституту регіональных і народностных штудій Пряшівской універзиты ПгДр. А. Плішкова, ПгД. і председа обчаньского здружіння Русин і Народны новинкы Мгр. А. Зозуляк.

Русиньскый язык на педагогічній академії

З цілём обновити традицію народностных класів пришли членове обчаньского здружіння Русин і Народны новинкы через презентацію мож- ности выучованя русиньского языка і культуры на Педагогічній і соціалній академії в Пряшові, ко- тра в рамках выходного Словеньска мать най- довшу традицію в приправы кваліфікованых учітелёк матерьскых школ.

Презентація ся одбыла такой в першый тыждень школьного рока – 5. септембра 2007 в чотырех першых класах і студентам были пред- ставлены можности выучованя русиньского языка і культуры у їх школі, як і продовжованя того штудія на Пряшівській універзиті. Предмет русиньскый язык і культура може притягнути ін- терес якраз тых студентів, котры ся по скінчіню школы дістануть учіти на народностно змішану територію з перевагов русиньского жытельства. Ту можуть на базі говореного русиньского сло- ва, але і посередництвом фолклору, традицій і звиків представити шпеціфічности той народ- ности наймолодшій генерації, у котрой якраз таким способом мож пестовати чуття народной приналежности.

Директорка Педагогічній і соціалній академії в Пряшові Мгр. Терезія МЫРБОВА таку активіту барз привітала, бо, як сама сконштатовала, при повиннім выбері двох чуждих языків, котры ма- ють середнєшколаці у своїм програмі, настало

навернутя к руському языку і азбуці, а русинь- скый язык буде вгодым росшырінём понуки славянських языків у тій школі. Навывше, є пере- свідчена, же русиньскый язык як язык народностной меншины, жыючей переважно на теріторії северо- выходного Словеньска, мать якраз у тій школі свое місто, бо велика часть ей абсолвентів сама мать русиньске коріння, зато про них штудіум того языка буде природным процесом, у многих навернутём к языку, культурі і традиціям своїх предків.

Векшына із студентів собі уж повыберала з можностей понуканых языків іщі в часі, кідь ся приходили ведно зо своїма родічами інформо- вати о можностях штудія у тій школі в рамках ак- ції День отвореных дверей, зато таку презентацію буде треба повторити і в децембрі, як прийдуть далшы потенціалны штуденты із своїма роді- чами. Кідь ся створить бодай єдна мала ґрупа із вшиткых першокласників, котрых того року школа має понад 120, буде то великий успіх і надій про Ру- синів до будучности. Надій, же молода генерація навяже на історічний одказ своїх предків і буде го передавати наступным поколінням, почінаючи од наймолодшой генерації – малых школкарів.

Кветослава КОПОРОВА,
фоткы авторкы

Івана КОВАЛЁВА

Стріча

Чоловік глядять любов,
мати чекать собі сына,
тихо панує душов,
ці знаме, кого то вина?

Довгы одлучіня настали,
люде стратили радість,
до сердець ся їм прикрадали
хвороты, жалі й болі.

Смутно є смотрити на того,
хто глядав, а забыв глядати,
ці іщі спознаме од кого,
походить стерпіня чекати?

Сімеон – старець, пророк,
не вмер, покы не збачів го.
Спаситель наш – Господь Бог,
спочінув на руках ёго.

Весела стріча, дорогоцінна,
дала нам світло, покій.
Няй наша душа буде все вірна,
і мать любов по цілый рік.

Споминка

Во світі часте слово война.
Діточкы страчають отців,
котрых путь была добровольна,
но што остало по році?

Слызы є видно в очах тых,
котры не забыли і спомінають,
на тварі своїх прелюбых
собі споминку в душі сохрaняють.

Валентін

Каждый рік так як то бывать,
Валентін із облака кывать.

Хто го скоро збачить,
тот найде свій дарунок,
ліце му означить,
солодкий поцілунок.

Молодеж – весела,
радість ся ступнює.
Любов уж повела,
сердця заповнює.

Валентін надышов,
штобы нам вказати,
красоту любви,
в любви вытримати.

Вышла третя книжка приповідок сестер Костовых

У четвер, 4. октября 2007 року была в книжніці Давіда Гутгесела у Бардіові „похрещена“ третя книжка приповідок сестер Маріки і Еріки Костовых з Курова.

По першій книжці „*Rozprávkové všeličo na dobrou noc*“ і ей русиньській верзії обогаченій новыма приповідками під назвов *Приповідки на добру ніч*, виходить нова серія, котру авторки назвали „*Zvieracie všeličo na dobrou noc*“. Як повіла єдна з авторок, фінанції на видання книжки зберали два роки і не было то легке діло, но книжка є на світлі і мы жычіме двом сестрам на возику много щастя і много щедрых і чутливых людей, котры сі книжку од них куплять. Не буде то лем прояв чутливости ку двом гендікепованым умелкыням, але і оцініня їх таланту і выдвигнутя їх необычайной силы попасовати ся із жывом.

„Хрестныма родічами“ книжки ся стала редакторка телевизії „JOJ“ Руслана КУРІЛЦЕВА і редактор „Markízy“ Петер ГАБОРИК. Книжка буде стояти 90 корун і обіднати ей мож у авторок на тел. числі: **0904 953 489**, або електронічно поштов **e-m@post.sk**.

-КК-

Алі-Баба і 40 збойників (Приповідка)

Было же то уж давно, што в єднім купецькім місті выходного кралівства жыли двоє братове. Старший ся звав Кассім а бив богатый. Молодший бив Алі-Баба, а живе у худобі. Мав лем рабыню Моргану, стару розбиту хыжу і бідного осла. Кідь уж бив Алі-Баба файні голоден, так ся выбрав попросити брата, жебы му поміг. Но богатый Кассім Алі-Бабу вышмарив з дому. Не остало му ніч інше, лем піти до ліса і назберати лісны плоды. Но зачув дупот конів, на котрых сиділо 40 збойників. Алі-Баба ся швидко сховав і позерав, што ся буде робити. Збойници застали перед скалов а їх капітан закрічає: – Сезам, отвори ся! Скала ся отворила а збойници до ній однесли свою корысть. Кідь пішли гет, Алі-Баба ся поставив перед скалу, высловив чудесны слова – а скала ся отворила. А яке несподівана го чекало? Тільки богатства іщі не відів. Зобрав сі часть пінязей, шперків а пішов домів. Алі-Баба дома розповів Моргані выштко, што ся стало у лісі. Приказав ей, жебы ішла до Кассіма пожычіти горнець. Алі-Баба до нёго насыпав пінязі. Горнець бив повный. Уж ся веце біды не мусиме бояти. Кассім ся дознав о братовім таємстві. Спід горня натор рідким воском, і так на споді остало кус пінязей, котры сі скупый Кассім охабив. Кідь Кассім відів, же Алі-Баба збогатів, такой хотів знати, одкы мать тільки пінязей. Алі-Баба мусив Кассімови таємство вызрадити. Кассім пішов ку скалі, повів чудесны слова а скала ся отворила. Напхав выштыкы міхы золотом і шперками. Кідь уж мав повны міхы, хотів ся вернути домів, но от тількиго богатства мав так голову замотану, што чудесны слова забыв. Одразу до яскні вторануло 40 збойників. Шаблі ся забилици а Кассіма забили. Збойници корысть одложили а пішли на далшый збой. Кассім ся довго не вертав а Алі-Баба ся зачав о брата страховати. Так пішов до яскні. Яке было его почудованя, кідь збачив, што ся стало. Взяв золото брата і вернув ся назад до міста. Збойници сі додумали, што дахто познать їх таємство. Роздумали сі, што свідка забють. Єден з них ся выбрав до міста і означив Алі-Бабову хыжу крейдов. Моргану збачила збойника і запамятала сі знак, котрый збойник зробив на двері. А тот знак пак Моргану намалёвала на выштыкы хыжы у сусідстві, і так змарила планы збойника. Тоту ніч ся збойникам не подарило Алі-Бабу забити. Далшый день збойници зась дахто выдумали. Капітан збойників ся перезлік за купця і выбрав ся до міста. За собов єв каравану верблюдов, котры несли бочки на оливы. Кідь пришли ку Алі-Бабовому дому, Моргану зачула голосы з бочок, в котрых были схованы збойници а догваряли ся, як забити Алі-Бабу. Моргану уж знала, што ся рыхтує. Взяла клинці, затовкла нима бочки і закликала капітановых стражників. Вечур Алі-Баба гостив капітана збойників, котрый ся перезлік за купця. Моргану ім затанцевала. Каліфовы стражцёве чекали на файну хвілю, жебы могли посадити капітана до арешту. Кідь ся Алі-Баба дознав од Моргану о планах збойників, бив і вдячний за свій живот. Моргану а Алі-Баба ся до себе залюбили і была свадьба.

Переклад зо словеньского языка **Марія СМЕТАНОВА**, студентка 5. річника Філософічної факульты ПУ

Осиф КУДЗЕЙ

Скіпа

(Байка)

Росла в саді Коцурувм
плана яблїнь з ліса,
радили господарёви,
жебы ей вирізав.

Но господарь не мав дякы
яблїнь загубити,
бо мав із нёв планы іншы –
дав ей заскїпити.

А яблїнь скоро ствердила
мудрость господаря –
красны ябка зародила
на своїх конарях.

Коли є хто до планоты
заскїпити любов,
стратить ся планота тота
а ся стане любе.

Снаков ославує писателя Кубека

21. октября 2007 в Снакові, в прекраснім русиньскім селі в Бардіовскім окресі, буде велика слава. Село Снаків, Грекокатолицький фарьскый уряд в Снакові і Окресна організація Русиньской оброды в Бардіові зорганізовали святочный спомин на вызнамного русиньского писателя, грекокатолицького священника Еміла Кубека, який 19 років служив на фарі в Снакові, скады у р. 1904 ся з родинов переселив до Америки. Ёго перу належить вызнамный роман *Марко Шолтіс*, ряд повідань, стишків. Ёго творы просякнуты теплым гумором, ласков ку чоловікови, він переживать за осуд Русинів у старім і в новім краю. Писав творы азбуков, але в Америці выдавав латиников із знамых фінанчных причін. Велику роботу в пропагації і приближінню творів Е. Кубека міджі Русинами на Словеньску зробив **ПаедДр. о. Франтішек Данцак**, який спорадично выдає творы Е. Кубека, пропагує ёго жылот, творчость. Ёго поміч видна і при книжці *Снаків – в переминах часу*, яку выдає село Снаків к 150. річниці од народжіння писателя. Ёо перу патрить статья о Е. Кубекови. Часть книжки присвячена селу Снаків, який успішно веде уж пару волебных періодів староста **Інж. Ян Біялко**. Автором статі *3 історії села Снаків* є учитель, бывший директор Основной школы в Снакові, **Мгр.**

Андрій Сливка. У приправах книжки, окрем споминаных людей, брали участь і **Мгр. Павел Ханат**, **Мгр. Марія Сливкова**, директорка основной школы в Снакові.

Святочный спомин на Е. Кубека ся зачне **Службов Божов** уж в дообідных годинах, позад какой буде открыта памятной таблы Е. Кубекови. Притомны наісто сі прийдуть на своє почас культурного програму, в якім выступлять, главно діточки з **Основной школы в Снакові**, і який приправили **манжеле Сливковы**. В культурнім програмі выступить і знама співачка **Анна Сервицька**.

Як видно, Е. Кубек заживать свій ренесанс. Русины нелем Снакова, суть горды на то, же мають такого писателя. Приближованя ёго жылога нашым сучасникам, то діло гордості на русиньскы особыности. В новій іновованій подобі ся приправує нова книжка творів Е. Кубека, выбране з ёго творів під назвов *Єдна стріча*, зоставителями котрой суть **ПгДр. Марія Мальцовска** і **ПаедДр. Франтішек Данцак**. Святочный спомин у Снакові, там, де великий слід вхабив Е. Кубек, наісто буде інспіративный і про далшы села, котры бы ся могли похвалити вызнамныма русиньскыма людми. А таких є немало.

-ММ-

Еміл КУБЕК

(Ку 150. річниці од народжіння)

Марко Шолтіс

(Урывок з роману)

Та вера, і Петра Сороку мама оженила. Но наперед він одлежав материньске благословління єден цілий тыждень... аж до того часу, покы го мама в день свадьбы Марка і Катюшы, з таков парадов не попроварила з корчмы.

Жыд Лайзер лем два дні лежав, але до бочки ся не одважив піти. Не зато, же Петрів отець бив сільскым рыхтарём, але зато, бо і сам мав немало на роваші на сільскім уряді. З другого боку, ай про саму Сороканю! Памятав, што му обіцяла, а як ей знав, было ся чого бояти. Як сільскому корчмарёви ся му не раз дістало із хлопской забавы, але як ся скаржыв, таку тяжку руку, яку має стара Сороканя, іщі не скоштовав.

Петро, по тім материнім маневрі, раз вечур ся выкрав до корчмы, де го обчековали ёго камаратя. Кідь го Жыд Лайзер збачив, пайкелесы му аж дупком встали од страху! Привіділа ся му стара Сороканя з мітлов в руках. Не помагали ани просьбы, ани грозьбы. Лайзер вышмарив Петра вон:

– Не дость было два дні? Хочеш, жебы єм два тыждні лежав, як ты? Лем тото мі хыбує!

Петро ся покав, бо мусив. До корчмы уж не ішов. Але кідь ся на даяку забаву дістав, або кідь позвали ёго родічів на свадьбу або на хрестины, там собі дав духа! І камаратя му не дали загнутити. То на поле, до stodолы, то до саду приношали палінку.

Теперь ся му тяжко приходило оженити на дяку матери. Котра бы за нёго пішла, тоту мама про худобство не хотіла, а котру бы была хотіла, тоту ся не одважила піти за Петра: „Волю в сивім варочку ходити, як з ним свій живот забити.“

Тото страшно грызло Сороканю.

– Кідь так, возьме Ганю Бодакову! – вирішила стара. – І так ся з нёв перед тым волочів.

Сама пішла на презоры до Гані. Ганя? Вдячно. Самотне жытя ся ей спикрило. І парібці не хотіли ку ній веце ходити. „Хоць і пиячина, але молодий. І має з чого жыти,“ думать собі. Правда. Та й ся приобіцяла.

Мама коло Петра. Петро ани чути не хоче. Старша, як він, ай „така“...

– Кідь єсь ся за нёв волочів, не была ті стара, ай „така“?

Мама має правду, але Петро праві зато ей не хотів за жену. Няй бере другый! Мама до того часу наперала, крічала, кляла, грозила, покы ся Петро не піддав. Кідь уж мусить быти, та мусить быти. „Мусай“ – великий пан.

Лемже ту зясь нова псота! Ганя до того часу не хоче ся повінчати, покы Сороковню не дадуть на ню і на Петра переписати.

– Ганё, про Бога, та веце дітей не маєме, лем ёго самого! Ці мы оздаль орек возьмеме зо собов на другый світ? Што єсть, то ваше і Бозьке буде!

– Я не знам, чіс буде, но до віччана не іду, покы не переписете на нас! Або дайте половину на мене саму переписати.

Стара хоч-не-хоч, і на то пристала, бо в селі уже знали, же ся з Ганёв зруковала. Кідь тепер і Ганя одступити, превеликий шкандал і ганьба буде на Сороковых.

– Але і ты, Ганё, даш твої дві восьмины переписати на вас двоє.

О тім Ганя ани чути не хоче. Іданка ся провадить цілий тыждень. Дві оголоскы уж вышли. Ганя ся постарала, жебы ціле село знало, о што іде. Но няй тепер Ганя їм одкаже, тогды Петро в селі не найде собі жену. По Гани ани Циганка не буде хотіти за нёго піти. Радне-рад, половину землі дали переписати на Ганю.

Жебы світу доказати свій гонор, зробили свадьбу велику, богату, як ся патрить про єдино-го сына сільского рыхтаря і найбогатшого газду. Петро уж перед вінчанём, хоць як го дозирало – ся налив. Як пришли до церкви, уж не знав, ці „ме“, ці „бе“. Священик як збачив начісто зрайбаного жениха, не хотів їх повінчати. Зложыв ризы і пішов домів. Ганьба превелика!

Што робити? Дружба побіг до рыхтаря. Молодят зохабили в церквы, а выштыкы пішли на фару. На велике моликаня рыхтаря, на плач-просьбы гостів, духовный ся дав напросити в тій надії, же Петро ся уж мало вытерезів, пішов до церкви назад. Нова клопота. Петро заслав в лавці, хропів немилосердно, не мож го было збудити. Священик аж збліднув:

– Люде, майте совість! То тайна, котру зневажыти нам неслобідно! Як я можу того пьяного повінчати. Та то не худоба!

Гості, такой пів села, ся ганьблять. Отець плаче, свашкы руками заламують. Молять, просять, тримають священника за реверенду. Дружба з локтём вдарив міджі ребра женихови. Тото найвеце помогло. Петрови ся провидніло, привіділо ся му, же то мама го гласкать. Позбрав ся.

Священик ся дав напросити і повінчав їх. Што праві не так ішло легко. Но дружбове свої локті не сановали. Але як домів дойти?

У селі є звичком, же молодый провадить молоду з церкви за хустку до отцёвского дому. Тот старый обычай в тім припаді не могли дотримати. За єдно, же Петрови не могли потолковати, нашто му давають до рук конець свадебной хусткы. Хоць то потолковали, але Петро тільки тому розумів, як і тот хустка. За друге, же Петро ся тынцяв, было го треба провадити, не помагав ани першого дружбы локоть.

Музыка грає, аж дуднить, дружбове свищуть, свашкы зачинають свою свадьбану ноту: „Ідеме мы по ню...“ Нияк то не йде. Свадьбаны гості так вызерають, як кібы з погробу ішли. Мерзены, гнівачі. Але сільска дівтора мала не послідню забаву. Ани тогды ся тільки не на-сміяли, кідь єден Таліан, Боже одпуст, пришов до села з медвідём і мавпов. Петро ся дітём барз любив.

Весіля было богате, не мож ніч повісти. Стояло не мало. Лем жених не знав о нічим ніч. Прослав цілу свадьбу. Кідь ся по свадьбі вытерезів, не памятав сі ніч. Ани то не знав повісти, ці то він ся женив, або ёго мама? Ці то Ганя ёго жена, ці татова? Мама такой другый день му потолковала: попід очі мав почорніте, а ліца были попухнуты од того токлованя материньского.

По свадьбі жена помагала мамі вартовати Петра. Уж лем якось буде. Але до работы Петро ани гнути! Пришло гній возити, орати? Петро ся розхрамив. Косити? Він і там нашов камінь, де перед тым ніхто ниякий не відів і выщерьбив косу. Або завалив з нёв до землі і выгнув. Снопы пришло вязати? Рука ся му розвила. Зерно возити? На рівній путі вывернув. Копати? Крижы го болять. Молотити? Або по ціпах, або тата шайснув.

Не могли ся з ним спомочи. Все лем выёйковав... То ту, то там го болить. Але при столі бив барз шыковный, главно при пирогах і сырянниках. Быв здоровый за двох, курил за трех, багов му нігда з пыска не выхидив, а палінку вынюхав, хоцьбы мама на ній самы сиділи.

• Главными особами першого засідання новоствореної Научної і одборної ради Словенського народного музею – Музею русинської культури (МРК) у Пряшові 17. септембра 2007 были: (зліва) директорка того музею ПгДр. О. Глосікова, др. н., і заступця генерального директора Словенського народного музею в Братіславі про народностны музеї проф. ПгДр. П. Мештян, др. н. На фотії вправо: участны на першій засіданню члени Ради як порадного органу директорки МРК у Пряшові: (справа) Инж. Й. Конечні, проф. ПгДр. П. Мештян, др. н., ПгДр. А. Плішкова, ПгД., ПгДр. О. Глосікова, др. н., проф. Др. П. Р. Магочій, ПгД., Мгр. Е. Арваєва, Мгр. А. Зозуляк, о. П. П. Галько і ПгДр. С. Конечні, к. н.

Была установлена Научна і одборна рада СНМ – МРК у Пряшові

17. септембра 2007 в адміністративних просторах Словенського народного музею – Музея русинської культури (СНМ – МРК) на ул. Масариковой ч. 10 в Пряшові было перше засідання Научной і одборной рады СНМ – МРК, яке скликала його директорка ПгДр. Ольга Глосікова, др. н. Цілем першого засідання было в згоді з штатом той штатной інституції офіційно установити Научну і одборну раду музею, што ся стало актом святочного передання декретів окремым членам, і дискутовати о перспективних планах і замірах заты наймолодшой інституції як в народностній культурі Русинів на Словенську, так і в музейній культурі в нашій штаті.

Як знаме, Музей русинської культури в Пряшові возникнув як далша інтегрална часть Словенського народного музею в Братіславі на основі рішення Міністерства культури СР – од 1. януара 2007. О два місяці пізніше (1. марца 2007), по попереднім успішнім абсолюванню конкурсу в Братіславі (26. фебруара 2007), на пост першого директора музею была установлена родачка з русинського села Камюнка (окр. Стара Любовня), ПгДр. Ольга Глосікова, др. н., високошкольська учителька на Катедрі гуманітних наук Пряшівської Факулты виробничих технологій, яка належить під Технічну універсіту в Кошицях, розговор з яков опублікували НН в ч. 21 – 24/2007 (М. Мальцова: Чекають велика робота на ниві культури Русинів, стр. 3). Подля ей слов, специфічностів русинського музею в порівнянню з іншими народностными музеями на Словенську є, же од самого зачатку зачав фунґувати як самостатний організаційный субект. Іншы народностны музеї в своїй історії мусили перейти тзв. приправнов фазов формования, почас котрой фунґували лем як одділіна СНМ в Братіславі. Такой спосіб вознику інституції – як ся говорити, шмарінём до воды – може мати свої выгоды і невыгоды. Але як директорка

повіла, она ся не може скажыти, покій при реалізації своїх робочих планів ся може оперти на людей і інституції од самого зачатку підтримуючі ідею створіння музею в Пряшові і маючі інтерес на його розвою якраз ту, в історичнім центрі культури Русинів, ці о людську і професіоналну поміч веджіна СНМ в Братіславі. В таких условиях має реалну шансу зачати вести конструкторну роботу і ефективно наповнєвати свою концепцію будованя і фунґованя музею. К тому ей має припомочі і Научна і одборна рада музею як порадный орган директора музею, членами якої ся стали професіоналны робітници одборных, научно-педагогічных, народностных, культурных і конфесійных інституцій, які мають до діла з різними аспектами жытця Русинів.

Перше засідання Научной і одборной рады СНМ – МРК ся несло в неформалнім духу і было позначене святочнов атмосфери першости як і участів конкретных людей. Засідання отворила директорка музею, котра подля штатуту СНМ – МРК ся стала зарівно і председкынём его Научной і одборной рады. Декрет о менованю О. Глосіковій передав професор ПгДр. Павол Мештян, др. н., намістник генерального директора СНМ про народностны музеї. В своїй приговорі здохментовав путь, яка вела к створінню русинського музею, успішне завершіння якої видить в приязній політичній волі аж сучасной влади тот договірчий проблем – настоленый в самых зачатках ревіталізаційного процесу Русинів, в р. 1990 – вирішити. Але сучасно з тым висловив тыж розскажованя над активітати і контроверзными дискусіями дакотрых особ і субектів з рядів Русинів, які зрод музею в Пряшові спроваджали і все іщі спроваджають, але не з цілём діло підпорити і розвивати, але навспак. „*Быть то кус болячий процес, але кідь ся розбігнуть конкретны активіты музея, вірю, же тоты*

тенденції перестануть“, повів П. Мештян на адресу протиходных поглядів і тенденцій в процесі конституюваня музею, подля яких русинський музей бы мав быти не в Пряшові, але у Свіднику, Міджілабірцях або в Бардіові. П. Мештян высвітлив, же „*о центрі Музею русинської культури вирішила влада СР конкретным узнесенієм, к зрушіню якого не настали ниякы доводи*“. Наopak, з боку влади і конкретно підпредседы влади СР про народностны меншини Душана Чапловича ся чекать реална підпора практичної реалізації того узнесенія, а то в першій ряді в подобі якнайкоршого здобытя будовы про музей у Пряшові (яка в сучасности іщі все належить Міністерству обраны СР), ей наслідной реконструкції в згоді з потребами музейной работы, а в далшій етапі і формования філіалок СНМ – МРК мімо Пряшова. Бо, як повів П. Мештян, „*треба собі усвідомити, же Музей русинської культури не закладує лем про русинську народностну меншину, але жебы сьме ай шыршому обществу высвітлити – хто суть Русини і о што ся усилують*“. На его слова надвзяла директорка музею і споминула конкретны проекты, через які планує реалізовати споминане выховно-освітнє посланя інституції – „*окрем іншого, выбудованём штудійного центра культури, історії, релігійністікы і под., будованём книжніці і архіву, выдаванём властного часопису і інших публікацій, особное пропаганційе нашей работы в регионах ці уж через властны проскты або участіє в просктах спеціалізованих музеїв в рамках СНМ, але й інших домашніх і заграничных одборных інституцій*...“

Факт створіння СНМ – МРК у Пряшові привітав і заграничний гость – професор історії Торонтської універсіты в Канаді, Др. Павол Роберт Магочій – председа Світового конгресу Русинів і президент Карпатору-

синського научного центра в США, який на пропозицію директорки музею ся став честным председом Научной і одборной рады СНМ – МРК. Актуалну ситуацію з протиходными тенденціями односно центру музею оцінів позитивно в тім аспекті, же „*русинство іщі с здраве доты, покій людём лежить на серцію і покій ся интересують о проблемы своего етнічного жытця*“. Тыж підкреслив потребу популяризації русинського музею міжді людьми і запропонував на то два конкретны проекты: словенськоязычну версію книжкы „*Народ нивыды – ілюстрована історія карпатських Русинів*“ его авторства, котра выйде до кінця того року у видавательстві Русин і Народны новинки з фінанчнов підпоров якраз підпредседы влади СР Д. Чапловича, рекомендовав выскпедовати передплатителям Русина і Народных новинок з писмом од директорки музею, а подобно настінный календарь, выданный по русинськы в азбуці і латиніці. Професор П. Р. Магочій приобіцяв поміч русинському музею тыж при будованю архіву і бібліотеки, як і при інших одборных проектах.

Наконець директорка передала декреты вшыткым членам Научной і одборной рады СНМ – МРК і підкреслила, же музей і через них буде мати амбіцію стати ся нелем одборнов, культурно-освітнім і русинство пропаґуочов інституцій, але і активным інтеґруючим елементом етнічного жытця Русинів. Своє подякованя за підпору в зачатках діятельства музею адресовала як веджіну СНМ в Братіславі і МК СР, так і русинським організаціям здруженим в Словенській асоціації русинських організацій з центром у Пряшові і особливо підпредседови Александрови Зозулякови. Высловила надій, же музей, який тот рік фунґує лем на основі грантових проектів, од будучого року значне фунґувати як ай інші штатны народностны музеї на базі штатного распочту, вдяка чому буде мочи зачати будувати ай свою професіоналну базу.

А. ПЛІШКОВА

Членове Научной і одборной рады Словенського народного музею – Музея русинської культури в Пряшові:

ПгДр. Ольга Глосікова, др. н. (директорка СНМ – МРК в Пряшові) – председкыня

Проф. Др. Павел Роберт Магочій, ПгД. (Торонтська універсіта, Канада) – честный председа

Проф. ПгДр. Павол Мештян, др. н. (СНМ в Братіславі)

Проф. ПгДр. Марцела Ѓбурава, к. н. (Філозофічна факулта ПУ в Пряшові)

Проф. ТгДр. Мілан Герка, к. н. (Митрополитна рада Православной церквы в Пряшові)

о. Павел Петер Галько, ЧСВВ, вікарь про Русинів (Гр.-кат. епіскопський уряд в Пряшові)

ПгДр. Станіслав Конечні, к. н. (Сполоченсько-научный інститут САН в Кошицях)

ПгДр. Анна Плішкова, ПгД. (Інститут регіональных і народностных штудій ПУ в Пряшові)

Мгр. Александер Зозуляк (Словенська асоціація русинських організацій в Пряшові)

ПгДр. Ева Арваєва (Пряшівський самосправный край)

Инж. Йозеф Конечні (заступця директорки СНМ – МРК в Пряшові)

В Кракові був у днях 13. – 16. септембра 2007 III. Міджінародный конгрес русинського языка

РУСИНСЬКЕ КОЙНЕ – УТОПІЯ?

ровав о навчанню руського і русинського языка на Педагогічній академії в Кракові, де привів і своїх штудентів, штудовав выбраны дідактичны проблемы выучованя лемківського/русинського языка. На тему двоязычных школ у Войводині в Сербії говорила Мгр. Марія Сакач-Фейса. Мгр. Мірослава Хомяк, авторка і сполуавторка 11 лемківських учебників, популярного проекту *Лемківський язык з компютером*, поповідала о учіню лемківського/русинського языка за поміч учебных помічників про учителів русинського языка. Тема ся продовжовала выступлениями Мгр. А. Блыховой, котра прочітала реферат Мгр. Марека Галя із Словакії *К проблеме навчания русинского языка на I. и II. ступню основных школ у Словакии*. Интересну тему собі выбрала учителька русинського языка з Мукачевя Мгр. Марія Лендел, а то *Мотивация к навчанию русинского языка на Украине*. Она конштатовала, же на Підкарпатю уж є 40 недіпных школ, в котрых ся учить русинський язык. Як кажда учителька, і она прагне, абы наконець був кодифікований єдиний русинський язык і на Підкарпатю. Интересно говорила і лемківська учителька Мгр. Марія Брода о ситуації і перспективах навчання лемківського языка в Польщі, а так істо Мгр. Любіця Няряді о навчанню русинського языка на середніх школах Сербії, яка конштатовала, же у них не суть такы проблемы, як в інших державах, із недостатком школярів, ці фінанцій. Далє выступила Мгр. Наталія Гнатко, котра інформовала участників конгресу о пролемах выучованя материнського языка Русинів у Хорватії. Др. Маріанна Лявинець выступила з рефератом *Русинський язык в школах у Мадыарщині*.

Ці не найвекшю дискусію викликала тема *Проблематика створіння цілорусинської норми*, тзв. койне, котру вела Др. Олена Дуць-Файфер, як домашня, душа III. Міджінародного конгресу русинського языка в Кракові. На тоту тему выступили: Доц. Василь Ябур, к. н., професор Др. габ. Генрік Фонтанський, Мгр. Мірослава Хомяк і ПгДр. Анна Плішкова, ПгД. Послїдня з них ся занимала можностями консензу при формованю койне на прикладі русинського перекладу Мгр. Валерія Падяка тексту книжкы „*Народ нивыды*“ проф. П. Р. Магочія. Як повів професор ПгДр. Юрій Ванько, к. н. із Словакії – койне є процес. Треба глядати єднaky знакы. Є їх много. В кождім припаді ся треба операти о народный ґрунт. З другого боку, о койне як о утопії говорила Др. Олена Дуць-Файфер.

Наконець была вытворена *Інтеррегіонална рада русинського языка* (ей зложіня публікуєме в резолюції, приятій на самый кінць конгресу). Рада буде рішати нелем сучасны проблемы в різнлих вариантах русинського языка, але буде робити і над формованём койне, респ. значне реалізовати поступны конкретны крокы к зближованю окремых вариантів русинського языка.

Кібы єм мала говорити за свою особу, тыж бы єм ся придала к Олені Дуць-Файфер, же русинське койне – то утопія, бо собі думам, же варианты русинського языка не суть іщі розвинуты на такой высойкій уровні, абы вычєрпали свої можности, главно, кідь ся іднать о підкарпатський варианты, де не є єднота. Але приближувати ся ід ідеалови є все доволєне, а є ай потребне. Лем абы ся так не стало, же інакше будеме выжадовати од обычайных людей, інакше од учителів, інакше од научных работников. Уж ту были пробы в часах тзв. „русского“ напрямю, кідь ся поужывав руський язык в карпатськым варіанті, а тогды ся пропаговало, абы в основных школах ся говорило доступным народным языком, а в середніх школах і в научній середі высшым научным штілом. Што то была за кастация народа? На малых і великих? На глупых і мудрых? По 1989 році, главно по кодифікації русинського языка в 1995 році, дошло к демократізації условий. Од того часу ся уж не раз доказало, же русинський язык може обогосподарєвати публіцистичну, научну і літературну сферу культурного жытця без проблемів. Вышла, наприклад, антологія *Муза слід Карпат*, ряд літературных творів, книжкы поезії і прозы, множество учебників. Нам є близкий підкарпатський русинський язык, але его роздрібненость, неєднотность му не дає шансу быти зверьхованым русинським языком. Прихылям ся к словенському варіанту русинського языка, який є близкий і мадыарськый, лемківський, войводинський, підкарпатський русинський бісіді. Сьме доступны кождому. А при дотримованю орфографії можеме ся приближувати ку койне. То є мій погляд як практичної особы, писателькы, публіцисты, яка створює язык в діалогах, монологах, авторських постапах, в різнлих жанрах... Не быти публіцистичных і літературных творів, не буде аналізів, буде лем мертвый язык, який буде хосновати лем пару людей із научной сфєры. Думам сі, же русинський язык має высшы амбіції. Має возродну функцію. Треба му вернути то, што му взяли. Его красу, богатство і достоинство.

О то ся подля своїх можностей усилював і III. Міджінародный конгрес русинського языка в Кракові.

Марія МАЛЬЦОВСКА,
фоткы А. З.

(Позн. шефредактора: Решпектую погляд нашой колеґині на русинське койне, зато є і опублікований. Але нелем я, но і векшына в дискусії к тій темі выступаючіх участників конгресу в Кракові была іншого погляду – створіння цілорусинської норми (койне) не поважовали за утопію, але за можный выслідок процесу зближованя окремых вариантів русинського языка, на конкретных принципях якого в окремых языковых ровинах ся дасть добісідувати, бо іде о специфічны знакы русинського языка як такого, котры лем з різнлих субективных причін не функціонують єднак во вшыткых. Але хоць то буде выжадовати много часу, много сил, є надій, же в ниякім припаді ся не може повторяти історія, жебы сполочне койне ся стало мертвым языком, одорваным од людей. Одпорє тому уж лем єден основный факт: кодифікація русинських вариантів є зроблена на базі живого языка, также і зближованя буде проходити на тій базі. Самособов, акцептация сполочной нормы, як і ей формованя, буде довгий процес. Але без зачатку не є кінця. Робота то буде сізіфовска, але не недосягнута. Ведь ай перед нецілыми тринадцятьма роками мало-хто собі подумав, же буде кодифікований русинський язык на Словенську. Вшыткы то брали за утопію. Але она ся стала реалностєв!)

Почінаючі III. Міджінародным конгресом русинського языка (Краків, 2007), ся з Фонду Штефана Чєпы при Торонтській універсіті в Канаді зачатъ уділівати Премія Кіріла і Мефодія за розвой русинського языка (плакета і фінанчний дар). По першыраз нєв были оцінены тоты лінґвісты і учителі русинського языка:

Доц. ПгДр. Василь Ябур, к. н. і Ян Грїб з Словакії, Василь Сарканич і Михайло Алмаїш із України, Др. Олена Дуць-Файфер і Мірослава Хомяк із Польщі. Проф. Др. Юліан Рамач з Сербії
Вшыткым ґратуєме і жычїме много здоровья і сил в далшій роботі над русинським языком.

• Словенська асоціація русинських організацій (САРО) у сполупраці з Штатнов научнов бібліотеков (ШНБ) у Пряшові 17. септембра 2007 zorganizovala другу презентацію русинських публікацій у Славянській штудовні ШНБ, на котрій были участны: (зліва) директорка ШНБ Мгр. Валерія Завадська (котра привітала вштыткых участників), підпрееда САРО Александер Зозуляк (котрый єв тоту презентацію), Славомір Гиряк (сын небогого автора Михайла Гиряка), Марія Мальцовска, Лариса Ільченко (авторкы презентованых книжок), міджі публіков – Кветослава Копорова (зробила рецензію книжки М. Мальцовской Зелена фатаморґана), Анна Плішкова, Петро Крайняк і іншы. Святочна презентація книжок ся зачала святочно – серієв русинських народных співанок в інтерпретації Моніки Кандрачовой і єй сына Андрія.

Якбы хрестины трёх дітей

Так бы мож назвати уж друге хрещія русинських публікацій в просторах **Славянської штудовні Штатной научной бібліотеки у Пряшові** (Як першы были ту „похрещены“ публікації **академіка Павла Роберта Маґочія Народ нувьды...** у своїй русинській, анґліцькій і українській верзії і публікація **Carpatho-Rusyns and their neighbors – Карпатскы Русины і їх сусіды**).

Друга презентація (акція была 17. септембра 2007) русинської літературы, котра была якбы продовжінем програму III. Міджінародного конгресу русинського языка, який був 13. – 16. септембра 2007 у Кракові, представила притомным нараз **три новы русинскы публікації**.

Першов з них была **Бібліоґрафія русинскоязычных выдань в роках 1989 – 2004** (Ужгород: Выдавельство В. Падыка, 2007) одборной працівнички Ужгородської научной бібліотеки – **Ларисы ІЛЬЧЕНКО**. Авторка в публікації представила понад 250 титулів (враховано періодичных выдань – новинок і часописів), котры вышли за послідній період о Русинах і по русинськы і як сама повіла, в тот час мать дана бібліоґрафія шпеціалне значія главно про Русинів на Підкарпатю, котры ся зачали по довшій стагнації інтензивніше формовати і котра їм поможе утвердити ся в тім, же народ, котрый публікує по русинськы, але і о котрім ся выдавать таке множество публікацій, не може быти мертвым, наопак, він є животаспособный і достаточо здатный на то, жебы сам выдавав свідоцтво о своїм єствованю, а не жебы о нім писали други, ідентифікуючі го лем як часть, або „гілку“ іншого народа.

Другов русинсков „хрещенов дітинов“ была **Бібліоґрафія народных співанок і народной поезії Русинів выходного Словенска II**. (Пряшів: Русин і Народны новинки, 2007) автора **ПгДр. Михайла ГИРЯКА, к. н.** Як повів модератор і організатор акції **Александер Зозуляк**: „Кідь сьме 23. марца 2007 выпроваджали на послідню путь небогого Михайла Гиряка, і я, і єго сын Славомір Гиряк сьме при труні Михайла приобіццали, же другый том бібліоґрафії народных співанок выйде.“ І так за фінанчної помочі сына небогого Михайла – **Інж. арх. Славоміра Гиряка** і редакційної помочі **Мгр. Александра Зозуляка** споминаный другый том вы-

шов. Бібліоґрафія має понад 7 тисяч співанок, котры автор-фолклориста Михайл Гиряк позбрав почас свого жывота. Варто спомянути, же в публікації є часть, котра є присвячена запису русинських співанок уж небогой народной співачкы **Анції ЯБУРОВОЙ** зо Стаціна.

Як третя была – серіов красных русинських співанок в інтерпретації **Моніки Кандрачовой** і єй сына **Андрія** – похрещена книжка **Марії МАЛЬЦОВСКОЙ Зелена фатаморґана** (Ужгород: Выдавельство В. Падыка, 2007), котра у притомных викликала може найвекшый інтерес, бо многы з них уж мали тоту книжку прочітану (попершыраз была презентована на 9. Світовім конгресі Русинів у Румуньску) і ждало ся їм повісти свої почуткы з прочітаного.

Як ся вказало в ході бісіды, найвече заінтересовала психологічна новела авторкы Русинів з Підкарпатя, котры в рамках перебуваня на конгресі в Кракові продовжовали свій програм на Словенську. Група учителів, але і активістів русинських неділітх шкіл, побыла в редакції **Народных новинок і Русина**, і в Театрі А. Духновича, де про них артисты театру приправили песу **Жывоит на міру**, также ведно з презентацій книжок могли Русины з Підкарпатя відіти, в котрых сферах культурно-сполоченського жывота на Словенську ся хоснує русинський язык. Видить ся, же може якраз на Підкарпатю ся будуть русинськы авторы зо Словенска читати у векшій мірі, як міджі Русинами на Словенську, бо підкарпатськы Русины суть жаждны русинської літературы і вказали ся як великы патріоты, котрым не є доля Русинів у їх державі леґковажна. Такого характеру літературны акції суть наісто добров мотивацій, з єдного боку, дістати ся к русинскоязычным выданям, а з другого – якнайкорше кодифікувати свій властный варіант русинського языка на Україні, в котрім бы могли учіти в школах і выдавати властны книжки. По довгім часі стагнації видиме добру сполупрацу з Русинами на Підкарпаті як важный крок допереду в їх ідентифікаційнім процесі на Україні, котры лем у тій європській країні, де суть автохтонным жытельством і де їх жыє найвече, не суть узаны як самостатна народность у цілодержавнім контексті.

Кветослава КОПОРОВА,
фоткы: А. П. а А. З.

Языкова культура і языкова норма в русиньскім языку

Мгр. Алена Быхова, ПгДр. Кветослава Копорова, проф. ПгДр. Юрій Ванько, др. н., доц. ПгДр. Юрій Панько, к. н., проф. ПгДр. Йосиф Сіпко, ПгД., ПгДр. Марія Хомова

ШЫРШЫЙ КРУГ:
о. Мгр. Мілан Ясик (Артос),
о. ТгЛіц. Франтішек Крайняк (Грекокатоліцький русинський календарь),
Мгр. Штефанія Левканічова (Радіо Патрія),
Ярослава Саболова Сисакова (Словенська телевізія),
Мгр. Анна Кузмякова (InfoРусин),
Мгр. Александер Зозуляк (Русин і Народны новинки),
Йосиф Ткач (Театер Александра Духновича),

ча),
Мгр. Штефан Сухий (Методічно-педагогічний центр),
ПгДр. Марія Мальцовска (за лавреатів Премії Александра Духновича за русинську літературу),
Ян Гриб (за авторів русинських учебників),
Мгр. Марек ґай (за учителів русинського языка).

На конець двойденного міджінародного научного семінаря в Пряшові было перше засідання **Інтерреґіональной рады русинського языка**, де были доповнены члены той рады, а то:

ПгДр. Анна Плішкова, ПгД. координатор (Словенсько),

Др. Маріанна Лявинець, мол., (Маґарьско).

„Кідь собі заспівам“ у Кошіцях

Уж не першыраз Русины у Кошіцях переживали прекрасне неділітне пообіддя при наших русинських співанках. Так было ай у неділю, **26. августа 2007**. Містна організація Русинської оброды на Словенську на челі зо своєв председкынёв **Марієв Біцковов** zorganizovala стрічу своїх членів у красній припаражений обрядній салі **Дому культуры „Южан“**. Ту перед нами выступили фолклорна група **Дуга** і русинська писателька **Марія Гірова** із Снины. Тот малый колектів з нашым русинськым співанкым, а поетка з найкращым стижками своєї творчості і гуморнов прозов із жывота Русинів, вытворили такой интересный і забавный програм, за котрый публіка не раз їх одмінёвала довгыма і щірыма потлесками.

Перед концертом председкыня МО РО Марія Біцкова привітала притомных і повіла, же Русины у Кошіцях люблять такы стрічі, бо перед нима уж выступали такы колективы, як: **Роланд** із Чірча, співацька група з Ольшавіці, Анна Порачова із дівков Аньков, співацька група з Няґова і **Барвінок** із Камюнкы.

В тот день привітала попершыраз в Кошіцях фолклорну групу **Дуга** і нашу русинську поетку **Марію Гірову**. Фолклорна група невелика, але їх пісні за допроводу гармонікы умельцького ведучого **Петра Гудака** красно звучали і без репродукторів у обрядній салі. Нам на концерті ся найвече любило того, же ся ту співали облюблены і знамы русинськы

співанкы: *Не пий коню, воду, За нашым облаком быстра вода тече, Кідь собі заспівам і други.* То было шось таке красне, же під дірґованём співачкы **Анны Ковачовой** сьме собі у заповнений салі вштыткы доведна заспівали як єден великий ансамбль за допроводу гармонікы. Сытым сопраном, із своїма співанками нас потішыла співачка **Маґда Дубякова**, а парібським голосом розвеселив співак **Юрій Костюн**. Міджі співанками ся представила із своїма поезіями **Марія Гірова**. Она нам перечитала свої наймилішы і найкращшы стижкы о жыоті Русинів. У тихій атмосфері і зосереджены сьме слухали і такой ей стишок:

*Ці є така рука, ці є в світі сила,
Абы на коліна Русина зложыла?
Не є і не буде, покы лем світ буде
Од правіку Русин жив ту, й жыти буде!*

І так веселы співанкы, поезія, гуморна проза о жыоті Русинів ся черяли і зміцнёвали добру атмосферу аж до співанкы *А чия то хыжа?* При ній уж Анна Ковачова не мусила дірґовати, бо тоту співанку знали сьме співати і без дірґента.

Цалком наконець концерту сьме вштыткы повставали і заспівали гімнічну пісню *Многая літа*. По ній председкыня МО РОС у Кошіцях Марія Біцкова подяковала нашым милым гостям із Снины за прекрасный пообідній день. Одоздала букеты квіток, зажелала їм велё успіхів при співаню русинських співанок і читаню умельцького слова на концертах міджі нашим русинськым народом.

Інж. Іван ФРІЦЬКИЙ, Кошіці,
фоткы: **Владимір МІРОША**

• Гостями стрічі членів Містной організації Русинської оброды в Кошіцях 26. августа 2007 были поетка **Марія Гірова** і фолклорна група **Дуга** зо своїм ведучім **Петром Гудаком** (справа).

Ministerstvo kultúry SR dňa 1. októbra 2007 vyhlásilo nový termín uzávierky na prerozdelenie finančných prostriedkov zo svojho grantového systému v Programe č. 6 Kultúra národnostných menšín 2008. Projekty, ktoré sa doručia do 26. novembra 2007 budú posúdené a spracované do konca februára 2008. Vyplnené žiadosti s prílohami v dvoch vyhotoveniach posielajte na adresu:

Ministerstvo kultúry SR, Odbor programovej podpory, Nám. SNP 33, 813 31 Bratislava 1 alebo ich odovzdajte v podateľni MK SR.

Obálku označte heslom: „KNM 2008 – podprogram (číselné označenie a názov podprogramu)“.

Pozor!

Každú žiadosť je nevyhnutné zaregistrovať elektronicky na:
<http://registerkultury.gov.sk/granty2008>.

Podrobnejšie informácie je možné získať na internetovej adrese MK SR: www.culture.gov.sk v časti Grantový systém 2008.

Sekcia menšinových a regionálnych kultúr Ministerstvo kultúry SR
Nám. SNP č. 33, 813 31 Bratislava 1, tel. +421 2 59 39 14 42, fax: +421 2 59 39 14 74,
e-mail: judita.trnovcova@culture.gov.

НАРОДНЫ НОВИНКИ

Выдавать **Русин і Народны новинки** з фінанчнов помочов Міністерства культуры СР. Шефредактор: Мгр. Александер ЗОЗУЛЯК, редакторкы: ПгДр. Кветослава КОПОРОВА, ПгДр. Марія МАЛЬЦОВСКА, языкова редакторка: ПгДр. Анна ПЛІШКОВА, ПгД. Адреса: **Їудовё noviny, Duchnovičovo nám. 1, 081 48 Prešov**. Тел.: 051/77 256 29. Передплатне на рік 250 Ск, до сусідніх штатів – 600 Ск, до заґраніча поштов II. класы 35 \$ або 26 €, поштов I. класы 43 \$ або 34 €, заплатити мож прямо в редакції, банковым чеком, банковым переводом або поштовов поукажков на ч. рахунку 1386912153/0200, Všeobecná úverová banka, робочка Prešov. Выроба: Друкарня КУШНІР у Пряшові. Регістрацне ч. **МК SR 417/91, МІС 49 438**. Опублікованы погляды дописователів не мусять быти згодні з поглядами редакції.

Адреса новинок на интернеті: www.rusynacademy.sk,
<http://narodny-novyny.presov.sk>, E-mail: rusyn@stonline.sk

Rusín a Ľudové noviny
Duchnovičovo nám. 1
081 48 Prešov 1
PLZ
VsRP – 664/2003

Platené v hotovosti
080 02 PREŠOV 2